

7. Mellékletek:

7.1. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja- fókuszálva a szakdolgozat témájára

7.1.1. Verselés, mesélés

1. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

2.* A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

3. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

4. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

5. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

6. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

7.* Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

7.2. Mese tervezet:

Tevékenységi terv

A tevékenység vezetője: Vass Zsófia

A tevékenység helyszíne: 3373 Besenyőtelek Bóbita Óvoda és Bölcsőde, Fő út 50.

A gyermekcsoport: Süni csoport

6-7 éves korú gyermekek, III. szint

Csoport létszáma: 24 fő

A tevékenység időpontja: 2023. 03. 14.

Tevékenység megnevezése:	Verselés, mesélés
A tevékenység témája/tartalma/anyaga	Mese: Patrice Karst- A láthatatlan fonál
A tevékenység célrendszere	Meseélmény biztosítása a történet befogadása által. A mese bemutatása során fantázia, belső kép alakítása. A szeretet fogalmának megismerése, biztonságérzet kialakítása. A gyerekek érzelmi, értelmi nevelése
A tevékenység feladat rendszere, nevelési feladatok	• Meséléshez kapcsolódó szokások kialakítása • A mesében megjelenő karakterek (pl.: Anya-szeretet) jellemének megelevenedése. • Vizuális észlelés fejlesztése képekkel • Anyanyelvi fejlesztés – szókincsbővítés (láthatatlan fonál) • A minőségi irodalmi élmény által olvasóvá nevelés
Didaktikai feladatok	• Logikus gondolkodás erősítése. • A visszatérő, felsoroló jellegű mondatokkal, emlékezőképesség alakítása.

	• A helyes előadásmóddal, gesztikulációval, metakommunikációs eszközökkel cselekmény követésének támogatása. • Mesei kerettel, a gyermeki kettős tudat támogatása.
Képesség- és készségfejlesztés	• Kognitív képességfejlesztés, kifejező előadásmóddal, motiváció működtetésével - belső kép alakítása, figyelem, gondolkodás, emlékezet. • Kreativitás, képzelet fejlesztése belső képek készítése során. • Kommunikációs készség alakítása
Tevékenységi forma	frontális (III. szint)
A tevékenység szervezeti kerete	kötetlen
A tevékenység előzményei	Szeretetről való beszélgetés. Probléma evő szörny
A tevékenység kapcsolata más műveltségterekkel	Mozgás: • fonalas játék Külső világ tevékeny megismerése matematikai tapasztalatszerzés • alakzatok, formák Anyanyelv fejlesztése: • szókincs bővítés, kifejezőképességük fejlesztése a mese utáni játékkal Vizuális tevékenység: • Neked kivel van láthatatlan fonalad?- rajzolás
A tevékenység eszközei	fonál, csengő

A felhasznált források (irodalmi, zenei forrásanyag, szöveggyűjtemény, digitális ismerethordozó, online források, szakirodalom stb.).	Patrice Karst (2015) : A láthatatlan fonál, Kulcslyuk Kiadó, Budapest
--	--

A tevékenység felépítése, menete	Pedagógus közlései	Megjegyzések A tevékenység-terv mellékletei (módszerek, eszközök, szervezés, stb.)
Motiváció: <i>Csengő</i>	„*Megszólaltatok egy csengőt* Szeretnélek titeket elvinni egy szeretetteljes helyre, ahol megtudhatjuk, hogy működik a szeretet. Arra szeretnélek megkérni titeket, hogy aki elszeretne velem jönni egy mesebeli helyre és megérteni, hogyan is működik a szeretet, az tartson velem ezen az úton.”	Szervezés: eszközök bekészítése, játékidő optimális idejének kivárása, motiváció megkezdése, csoportszoba szellőztetése Megjegyzés: Közvetett módon, mesére hívó csengővel utána pedig egy kirándulással csalogatom őket magamhoz, hogy részesei legyenek a tevékenységemnek. Feladat: A mese tartalma iránti érdeklődés felkeltése. Eszközök: csengő Munkaforma: frontális Módszerek: magyarázat, beszélgetés, gyakorlás, ismétlés, értékelés Készség, képességfejlesztés: Fantázia mozgósítása Értékelés szempontja: elcsendesedés, várakozás hangulata
Mesehallgatás hangulatának,	„Ezen a fonalon keresztül tudunk átjutni arra a helyre,	Eszközök: fonál

feltételeinek megteremtése Fonalas játék	ugyanis egy kaput fog megnyitni nekünk. Ülünk le egy nagy körbe! Most pedig ezt a fonalat átfogom gurítani egy gyerekeknek, akit kiválasztok. De mielőtt átgurítanám, megfogom a fonalat és a kezemre tekerem, így ni. X figyelj neked gurítom! Jól fogd meg a fonalat, tekerd a kezedre! Fesztes legyen az a fonál, amit mi fogunk! Jó lesz! Most válassz ki egy gyereket, akinek odagurítod! De melletted ülőnek nem guríthatod!*így megy végig, amíg egy gyerek nem marad* Jó már csak Y-hoz nem ért oda a fonál. Jó nem baj! Felállunk, de a fonalat nem engedjük el! Körülbelül csípő alá engedjük a kezünket. Y te nem fogsz fonalat, arra kérlek, hogy válassz egy gyereket, akihez odamész úgy, hogy nem ér a lábad a fonálhoz. Melletted lévőket nem választhatsz! Nagyon ügyesen emelted a lábadat! Akihez odamentél, adja át az ő fonálát és tekerd a kezedre! A másik pedig	Készség képességfejlesztés: szem-kéz-láb koordináció fejlesztése, egyensúly fejlesztése Munkaforma: mikro csoportos Alkalmazott módszerek: szemléltetés, bemutatás, ötletadás (pl. kihez gurítsd), beszélgetés, segítségadás (ahol szükséges), ellenőrzés, folyamatos értékelés Megjegyzés: A fonalas játéknak a helye már kivan alakítva Differenciálás: SNI, BTMN gyerekek számára: több idő biztosítás
---	--	---

	<i>indulhat! Válassz ki egy gyereket, kihez mennél és indulhatsz óvatosan!”</i>	
A mese bemutatása <i>Könyv képeinek felmutatása, olvasás</i>	<i>„Egy késő esti órában történt, hogy...”</i>	Eszközök: könyv Munkaforma: frontális Módszerek: bemutatás, szemléltetés Készség, képesség fejlesztés: • Tartós figyelem fejlesztése, érdekes meséléssel, motivált helyzetben. • Gondolkodás fejlesztése a mese történetének nyomon követésével. Megjegyzés: <i>Mindig mindenki együtt van szerettével a láthatatlan fonál segítségével.</i>
Bevezetés <i>Az ikerpár félelmének bemutatása</i>	<i>„ Luca és Gyuri nagyon féltek a vihartól, így anyjukhoz siettek.”</i>	Megjegyzés: <i>Mesemondás közben ügyelek a mondatfonetikai eszközök tudatos használatára (hangsúly, hangerő, szünet). Figyelek arra, hogy tisztán, artikulálva meséljek.</i>
Expozíció	<i>„Az anyukájuk elmesélte a láthatatlan fonál történetét.”</i>	Megjegyzés: <i>Az anyukájuknak lágy, megnyugtató hangja van.</i> Mese erkölcsi, érzelmekre gyakorolt hatása:

		• Empátia, empatikus érzés kialakítása.
Bonyodalom	„A gyerekek a vihar miatt nem tudnak aludni”	Megjegyzés: Hanglejtésemmel, hangszínem változtatásával érzékeltetem a hangulati változást, az aggodalom hangján mesélek.
Tetőpont A láthatatlan fonál ereje	„Mindig mindenki együtt van szerettével a láthatatlan fonál segítségével”	Megjegyzés: A beszédtempóm lelassításával nyomatékosítom, hogy a szeretet mindig mindenhol ott van. Megjegyzés: A cselekményt nyugodt tempóban mesélem el. Tagolt meséléssel segítem a valós és mesei elemek váltakozásának megértését.
Megoldás A gyerekek a történet után visszamennek a szobájukba aludni.	„A gyerekek ezután megnyugodtak és visszamentek aludni. A vihar még ugyanúgy tombolt odakint, de ők már nem féltek, mert tudták, hogy nincsenek egyedül.”	Készség, képességfejlesztés: • Emlékező képesség, logikai sorrend alakítása. • Fantázia, képzelet, belső szemléleti kép alakítása. Megjegyzés: A történet megoldásának szakaszát vidám, kellemes hangszínezettel, ritmusosan mesélem, oldva ezzel a gyermekek belső feszültségét. A megoldási cselekvéseket hangsúlyozom, segítve ezzel a belső képek alakulását A mese lezárása: A beszédtempót lelassítom, a hangerőt visszafogom, szinte suttogva mondom el az utolsó mondatot, ezzel elősegítve a gyerekek egészséges

		kizökkenését a meséből. Esztétikai élmény a mese szálának pozitív kimenetelével, harmonikus befejezésével. A mese erkölcsi, szociális nevelési feladatai, érzelmekre hatásai: • empátia fejlesztése • együttérzés alakítása • Az egymásnak való önzetlen segítségnyújtás fontosságára való rávilágítás. A mese esztétikai érzelmekre hatása: • tagolt, szép beszéd, a szavak játékának élménye.
Hangulati lezárás Fonál körbeadós játék	„ Emlékeztek még, hogy ez a láthatatlan fonál kiket kötött össze? Meddig ért el? Kik között lehet ilyen láthatatlan fonál? Egyedül vagyunk akkor? Nézzétek ez egy varázsfonál, adjuk körbe ezt a fonalat. Akinél van a fonál az pedig, ha szeretné elmondhatja, hogy ő szerinte neki a szeretet fonala kivel van összekötve és miért?	Eszközök: fonál Megjegyzés: A játékkal az érzelmi intelligenciát erősítem. Visszaterelem a gyermekeket a valóság színterére. Nevelési feladatok: • Empátia erősítése. • Szeretet megértése • Egymás iránti tisztelet, szeretet erősítése. • A kapcsolatok fontosságának mélyítése.

	<i>Ha mentek haza, majd öleljétek meg azt/azokat az embert/embereket, akivel/akikkel ilyen láthatatlan fonál köt össze benneteket.</i>	Megjegyzés: Lehetőséget biztosítok arra, hogy a bátortalanabbak is elmondják az ő fonaluk történetét
Átvezetés egyéb tevékenységbe Vizuális játék	„Aki szeretné, lerajzolhatja, magát és azokat az embereket az életéből, akikkel van ilyen fonala. <i>Ha pedig, ti is féltek valamitől úgy, mint a mesebeli ikerpár, akkor rajzoljátok le, majd dobjátok bele a problémaevő szörny szájába.”</i>	Eszközök: színes ceruza, rajzlap, problémaevő szörny Megjegyzés: A gyerekek kiélhetik a kreativitásukat Készség, képességfejlesztés: • Esztétikai nevelés • Arányos rajzok készítése • Fantázia fejlesztése Differenciálás: alkotói időben
Meséhez kapcsolódó más tevékenység	„Problémaevő szörny végig itt lesz a csoport szobában, aki úgy érzi, hogy fél valamitől, az lerajzolhatja, és a szörny megeszi.”	Eszközök: probléma evő szörny

7.3. Patrice Karst- A láthatatlan fonál

Luca és Gyuri, az ikrek mélyen aludtak ezen a csendes, nyugodt éjszakán. Hirtelen azonban szakadni kezdett az eső. Az ég olyan hangosan dörgött, hogy a gyerekek felébredtek.

-Anyu, anyu!- szaladtak oda ijedten az anyukájukhoz.

-Ne féljeteK gyerekek. Csak a vihar ébresztett fel benneteket. FeküdjeteK szépen vissza.

-Itt akarunk maradni veled!- jelentette ki Gyuri.- Félünk a vihartól.

-De hát ti meg én mindig együtt vagyunk, nem tudtátok?-válaszolta az anyukájuk.

-Hogyan lehetnének együtt, amikor mi a szobánkban vagyunk, te pedig idekint?- kérdezte Luca. Anya odatartott valamit a gyerekek elé, és azt mondta: - Hát így.

Az ikrek álmosan megdörzsölték a szemüket, és közelebb jöttek, hogy lássák, mit mutat nekik Anya.

-Én is nagyjából annyi idős lehettem, mint ti most, amikor az anyukám először mesélt nekem a láthatatlan fonálról.

-Én nem látok semmiféle fonalat- csodálkozott Gyuri.

-Nem is kell látnod, hiszen láthatatlan. Akik szeretik egymást, azokat életük minden pillanatában összeköti egymással egy láthatatlan fonál, amit a köztük lévő szeretet alkot.

-De ha nem lehet látni, honnan tudjuk, hogy létezik?- kérdezte Luca.

-Ha a szemünk számára láthatatlan is, a szívünkkel érezzük, és ebből tudjuk, hogy össze vagyunk kötve mindazokkal, akiket szeretünk.

-Amikor ti az iskolában vagytok, és úgy érzitek, hogy hiányzom nektek a szeretetetek ezen a fonalon végigfutva elér ide hozzám, és én megérzem a szívemmel. Az olyan, mintha egy kicsit megrántanátok a fonalat.

-És amikor cserébe te is megrántod, azt meg mi érezzük a szívünkkel- mondta Gyuri.

-És Jasper cicának is van, ilyen láthatatlan fonala?- kérdezte Luca.

-De még mennyire- válaszolta Anya.

-És a legjobb barátnőknék, mint Panna meg én?- kérdezte Luca.

-A legjobb barátnőknék is.

-És milyen hosszú a fonál? Meddig ér el?

-Akárhová és mindenhová- mondta Anya.

-Akkor is elérne, ha egy tengeralattjáró kapitánya lennék valahol az óceán mélyén?- kérdezte Gyuri.

-Igen-mondta Anya.-Még odáig is elérne.

-Vagy hegymászó?

-Még odáig is.

-És ha úrhajós, messze a világűrben?

-Még odáig is.

-És Simon bácsikánkhoz is elér, aki már fent van az angyalok között?- kérdezte halkán Gyuri.

-Igen... még odáig is.

-És amikor haragszol ránk, akkor eltűnik a fonál?

-Dehogyan. A szeretet erősebb a haragnál, és amíg a szívünkben szeretet van, a fonál sosem tűnik el- mondta Anya.

-Még akkor sem, amikor majd nagyobbak lesztek, és azon veszekedtek, melyik filmet nézzétek meg... vagy ki üljön előre az autóban...

vagy azon, mikor akartok lefeküdni. Jaj, igaz is- már rég ágyban lenne a helyetek!- kiáltott fel Anya, és nagy nevetve ágyba zavarta az ikreket.

A gyerekek pár percen belül mélyen aludtak, pedig a vihar még mindig ugyanolyan hangosan dühöngött, mint korábban. Álmukban azokra a láthatatlan fonalakra gondoltak, amik őket kötik össze másokkal, és a barátaikat kötik össze a szeretteikkel, és a barátaik barátait, és a barátaik barátainak barátait... amíg csak a világon mindenkit össze nem kötnek egymással a láthatatlan fonalak. És lelkük mélyén már világosan érezték...hogyan soha, senki nincs teljesen egyedül.

44.ábra: Beszélgetőkör

7.4.

45.ábra: Mese

38.ábra: Fonal gurítás

Fotódokumentáció a
tevékenységről:

39.ábra: Szabályok ismertetése

46.ábra: Kivel van láthatatlan fonalad?

41.ábra: Fonál

40.ábra: Játék ismertetése

42.ábra: Mese előtti játék

43.ábra: A láthatatlan fonál című mese

48.ábra: Mese utáni alkotás

7.5 Interjú kérdéssorok

7.5.1. Interjú öt óvodapedagógussal

7.5.1.1. Első óvodapedagógussal készített interjú

-Mi az óvodapedagógus feladata / kompetenciája abban az esetben, ha értesül arról, hogy a gyermek szülei elválnak / elváltak?

Mindenféleképpen megbeszélem ezt a vezetőséggel és kollégáimmal, tanácsot kérek tőlük is ez ügyben, illetve a gyermeket próbálom támogatni, beszéltetni, akár mesével akár szerepjátékkal érzelmileg támogatni.

- Az irodalmi tevékenység (verselés, mondókázás, mesélés) segíthet-e az agresszív késztetések oldásában, az agresszió kezelésében? Tudna-e erre konkrét példát, működő gyakorlatot mondani?

A figyelmet leköti a gyerekeknél, ami az agresszióknak elég jó megfogási lehetősége. Konkrét példaként erre én a Mit csinál a kis kezem című mondókát alkalmazom. Főként úgy vettem észre, hogy az I. és II. szintes gyerekeknél ez jól működő gyakorlat lehet. Játékos, nem túl agresszív megoldás. A nagyobbaknak már ez nem mindig elég, de náluk is van, hogy ezt a módszert használom.

- Mik a tapasztalatai: van-e összefüggés az agresszív viselkedés és a szülők válása, mint családi háttértényező között?

Nem mindig agresszióban ütközik ki, de valamilyen féleképpen változást indít a gyerekekben. Fordított esetben is így van, hogyha agresszív a gyermek, akkor sem biztos, hogy válás áll a

háttérben, de valami történik. Szerintem elég sokszor párhuzamban működik ez a változási szakasz.

-Hogyan kommunikálja a szülő felé, ha gyermeke agresszíven viselkedik?

Hogyha válásról van szó és amiatt viselkedik agresszívan a gyermek, akkor én kérem a szülőtől, hogy minél többször üljünk le rövid időn belül. Közös próbáljunk meg egy lehetőséget kidolgozni, amivel segíthetjük a gyermeket. Abban az esetben, ha az agresszió folyamatos és ismétlődő, akkor ezeknél a beszélgetéseknél próbálom finoman lekommunikálni ezt a szülővel. Hiszen hiába próbálom én az óvodában a gyermek lelki állapotát helyrehozni, ha nem tudom azt, hogy mi történik otthon.

-Hogyan szoktak reagálni általában a szülők?

Próbálom úgy eljuttatni a szülőhöz ezt az információt, hogy nem az ő hibájuk feltétlenül, hanem ez egy teljesen, vagy részben kívülálló változási folyamat. Kérem őket, hogy ők is segítsék az én munkám azzal, hogy együttműködőek. Fogadják el a segítségemet, hisz a gyerek érdekei az elsődlegesek. Ez úgy mond egy kölcsönös segítségnyújtáson alapuló folyamat, így általában szívesen segítenek, mivel nem rendelem magam föléjük.

-Milyen ötletnek tartja Brigitte Spangenberg gyakorlatát, aki a „Mesék elvált szülők gyerekeinek” című könyvében azt ajánlja a szülőknek, hogy kreáljanak saját mesét történetükből? Tanácsolná ezt a szülőknek? Ön alkalmazná ezt a módszert?

Én nagyon szeretem ezeket a meséket, azonban ezt az írónt nem ismerem. Azonban Bartus Erikának az Anna, Peti, Gergő című mesekönyvét én nagyon sokszor mesélem a gyerekeknek, főleg kisebb korban, első éveiben. Ez a könyv is hasonló, mint amit Ön említett, tudnak a szereplőkkel azonosulni a gyerekek. Olykor kinevetik a szereplőket vagy éppen elszomorodnak a szereplők miatt. Én mégis úgy gondolom, hogyha egy beszélgetés követi ezeket a meséket, akkor hasznosak lehetnek.

- Melyik az a könyv, amit a csoportban használnak érzékenyítés képen? Melyik mese hat legjobban a gyermekek érzelmeire?

Döbrentei Ildikótól az Égből pottyant mesék című könyvet szoktuk használni ilyenkor.

-Volt már arra példa, hogy egy mese hatására más érzelmi állapotba került egy gyermek?

Amikor Döbrentei Ildikótól A kút című mesét olvastam, akkor a barátok elvesztéséről és újra találkozásáról volt szó. Akkor láttam több gyermeknél is félelmet. A mesét egy hosszú beszélgetés követte. Ennél a mesénél már jól látszódott, hogy az 5-6 éveseknek már fontos a környezetük, így ez érzékeny téma is.

- Tapasztalata szerint vannak olyan mesék, melyek érzelmileg nagyobb hatást váltanak ki az elvált szülők gyermekeiből? Előfordul, hogy egy-egy meséhez / történethez ragaszkodnak, újból

és újból azt kéri, hogy olvassa nekik? Van, hogy saját történetet találnak ki, melyben a családjukkal történt események is megjelennek?

Biztos vagyok benne, hogy érzékeny téma tud lenni, ha egy családról olvasunk mesét, ahol anyuka és apuka kézen fogva viszi a gyerekeket. Ez általában elzárkózást vált ki az elvált szülők gyerekeiből. Nem szeretik, az ilyen meséket többnyire, mert talán túlságosan szembesítő számukra vagy, ha korai válásról volt szó, akkor nem értik, hogy működhet az a család. Ennél a korosztálynál ritka szerintem, hogy van olyan mese, amihez kötődnének. Ha új életesemény van az életükben, akkor van olyan szituáció, hogy eszükbe jut róla egy mese és akkor azt kéri.

- Vannak olyan mesék, amelyeket az elvált szülők gyermekeinek szokott olvasni?

Gyerektől függ, hogy reagál a válásra. Ha nyugodtan kezeli, akkor akármilyen mese szóba jöhet, akár család témában is. Ha agressziót mutat a gyermek, akkor valamilyen lenyugtató mesét választok. Próbálok megtalálni, hogy a gyermekekből mi váltja ki ezeket az érzelmeket, mert ez fontos. Ennek, megfelelően választok mesét.

- Az egész csoportot bevonja ilyenkor a mesehallgatásba, vagy mikro-csoportban/egyéniileg olvas nekik?

Egyéniileg nem jellemző a meseolvasás. Fontosnak tartom, hogy egymás problémáiról tudjanak. Mesehallgatáskor is mindenki figyeljen a mesére, mert lehet, hogy az ő számára választottam, de másnak is adhat valamit a mese tanulsága.

- A mesék menekülést jelenthetnek, kapaszkodót nyújthatnak az érzelmileg instabil gyerekeknek?

Valamilyen szinten menekülést nyújthat. A saját gyerekkoromból is kiindulva jó volt abba belegondolni, hogyha valami nem sikerült, de a királyfi is legyőzte a hét fejű sárkányt, akkor nekem is sikerül. A válásnál is vannak, olyan nehéz időszakok, még ha a gyereknél nem is mutatkozik ki minden egyes probléma, amit egy-egy jól időzített mese megtud oldani, és majd ebből építkeznek a későbbiekben.

-Figyelte már meg, hogy a mese milyen hatással van egy-egy gyermek személyiség fejlődésére? Ha igen, kifejtene?

A mese példát mutat a gyerek számára. A gyermeki képzelőerő ilyenkor szárnyalni kezd. Ezáltal fejlődik a beleélő képessége és a fantáziája is. A mese a személyiségére pozitív hatással van, anyanyelve is fejlődik (pl.: szókincse bővül, mondatalkotó képessége fejlődik) Konfliktusmegoldó technikája is fejlődik.

- Mi az a pont, amikor már szakember segítségét tanácsolja a szülőknek? Jelezve nekik, hogy pl.: gyermek pszichológust keressenek fel.

Ez egy hosszú megfigyelési folyamat vége. Mindenképpen kétszemélyes, vagy háromszemélyes kapcsolatot teremtek a szülővel/szülőkkel, ahol megtudjuk nyugodt körülmények között beszélni, zavaró tényezők nélkül. A szülővel együtt közösen próbálunk megoldást találni a problémára. Abban az esetben javaslom pszichológusi segítségkérést, ha már semmilyen általam ismert technika nem hoz változást, vagy ha drasztikusan romlik a gyermek magatartása.

7.1.1.2. Második óvodapedagógussal készített interjú

-Mi az óvodapedagógus feladata / kompetenciája abban az esetben, ha értesül arról, hogy a gyermek szülei elválnak / elváltak?

Én, ha tudomást szerzek erről, akkor elkezdek jobban odafigyelni a kisgyermekre, illetve sokat beszélget vele. Próbálok nagyobb odafigyelést fordítani rá például a személyes teendőiben, játékában. A játékát figyelve sok minden kiderül a gyermekről például játékidőben, hogyan játszik, milyen játékhoz nyúl. Lehetőséget teremtek arra, hogy kijátssza magából a belső frusztrációit. Sokat segíthetnek ebben a drámajátékok, például a mese dramatizálás vagy a szerepjáték. A játéka mellett a magatartását is figyelnem kell. Két típust különböztetünk meg ilyenkor: van, aki kijátssza magából, és van, aki magába fordul. Az utóbbi gyermek esetében nehezebb a problémamegoldás, lassabb a folyamat. Próbálok kibogozni ilyenkor a szálakat, segítséget nyújtani a gyermeknek. Nagyon fontos már kis csoportban elkezdni a közvetlen kapcsolat kiépítését. Ha ez a kapcsolat megvan könnyebben bevon ezek után a játékába.

- Az irodalmi tevékenység (verselés, mondókázás, mesélés) segíthet-e az agresszív késztetések oldásában, az agresszió kezelésében? Tudna-e erre konkrét példát, működő gyakorlatot mondani?

Kiscsoportban az ölbéli játékok, jól beváltak az ilyen gyerekeknél. A legkedveltebb játékok közé tartozik ilyenkor a „Zsip-zsup kender zsup” című mondóka, de szeretik a höcögtető vagy nyelvtörő (pl.: ajakkerekítéses) játékokat is. Ilyenkor a kétszemélyes kapcsolatba kerülés az igazán fontos. De ismert mesén keresztül történő dramatizálást is szeretik. Bábozással megvalósítható a történet kialakítása, elmesélése, feldolgozása, eljátszása. Verseléssel is működhet az agresszió kezelése, ehhez fel kell tudni kelteni az érdeklődésüket. Sokszor lehet, hogy a gyermek csak messziről figyel és hallgatja a mesét. Ha túl hangosak vagy kiabálnak, akkor postás játékot szoktam velük játszani, ilyenkor elcsendesednek.

- Mik a tapasztalatai: van-e összefüggés az agresszív viselkedés és a szülők válása, mint családi háttértényező között?

A gyereknél igen válhat ki ilyet, nem tudhatom, hogy állnak hozzá a szülők, miket lát. Például, ha látja otthon, hogy bántalmazták az édesanyját, akkor az óvodában lehet, hogy ő is agresszív lesz a csoporttársaival. Nem feltétlen gyerek függő, de megtörténhet.

-Hogyan kommunikálja a szülő felé, ha gyermeke agresszíven viselkedik?

Jelzem a szülőnek négy szemközt, családlátogatáson vagy pedig egy fogadóórán. Ha családlátogatásra megyek ki akkor mindenképpen előzetesen időpontot egyeztetek a szülővel. Fontos az együttműködésre alapuló kapcsolat kialakítása a szülővel.

-Hogyan szoktak reagálni általában a szülők?

Nagyon fontos az előzetes tájékozódás és ismerkedés, amire már kiscsoportban sor kerül, amikor felveszem az anamnézist felveszem. A reakció szülőtől függ. Remélhetőleg addigra már kialakul egy olyan bizalmi kapcsolat, hogy meg tudjuk beszélni, hiszen mindkettőnk számára a gyermek érdekei az elsők.

-Milyen ötletnek tartja Brigitte Spangenberg gyakorlatát, aki a „Mesék elvált szülők gyerekeinek” című könyvében azt ajánlja a szülőknek, hogy kreáljanak saját mesét történetükből ? Tanácsolná ezt a szülőknek? Ön alkalmazná ezt a módszert?

Használhat. Ez egy lelki feloldódás lehet számára, hogy a mese után kibeszélheti magából. Megérti, hogy mi történik körülötte, mert nem biztos, hogy tudja, hogy anya vagy apa miért költözik el ő csinált-e valami rosszat. Játékidőben ezt elmesélem és megvárom, hogy kibeszélje magából. Ismerem a gyermeket, a körülötte történő dolgokat, így el tudom neki mesélni is.

- Melyik az a könyv, amit a csoportban használnak érzékenyítés képen? Melyik mese hat legjobban a gyermekek érzelmeire?

Berg Judittól A Titoktündért alkalmazom. Ezek hatnak a gyerekek érzelmeire, sokat fejlődnek a könyvek által.

-Volt már arra példa, hogy egy mese hatására más érzelmi állapotba került egy gyermek?

A kedvenc mese mindig örömet okoz nekik. Az ismeretlen mesénél viszont, ami megtetszik neki azt ragadja ki, ami foglalkoztatja a lelki világát. Az is befolyásolja, hogy hat-e a mese az érzelmekre, hogy a szülő mennyit mesél gyermekének

-Ha igen mondana rá példát?

Konkrét példa most nem jut eszembe.

- Tapasztalata szerint vannak olyan mesék, melyek érzelmileg nagyobb hatást váltanak ki az elvált szülők gyermekeiből? Előfordul, hogy egy-egy meséhez / történethez ragaszkodnak, újból és újból azt kérik, hogy olvassa nekik? Van, hogy saját történetet találnak ki, melyben a családjukkal történt események is megjelennek?

A kedvenc mese, sokszor felvidítja őket. Ha szomorúak akkor a rövid vidám meséket kedvelik például Gomba alatt. Nagyobbak már a tündérmeséket is kedvelik, mivel például a lányok hercegnők lehetnek benne. Szeretik a láncmeséket, amikben ismétlődő elemek vannak.

- Vannak olyan mesék, amelyeket az elvált szülők gyermekeinek szokott olvasni?

Kimondott könyv nincs, megszoktam a gyerektől kérdezni, hogy ő választhasson. A gyermek pedig kiválasztja vagy a kedvenc meséjét, vagy pedig azt a mesét, ami legjobban segíthet az érzelmi állapotán.

- *Az egész csoportot bevonja ilyenkor a mesehallgatásba, vagy mikro-csoportban/egyénileg olvas nekik?*

Kétszemélyes kontaktban is szoktam olvasni mesét a gyerekeknek. Igény szerint történik a meseolvasás és a meseválasztás.

- *A mesék menekülést jelenthetnek, kapaszkodót nyújthatnak az érzelmileg instabil gyerekeknek?*

Megnyugtatják lelkileg a mesék a gyerekeket. Biztonságot nyújt nekik, érzik ilyenkor a melegséget a nyugalmat a szeretetet, amit áraszt a mese hangulata. Egy kislány a vajaspánkót szereti a legjobban. Róla az anyukája lemondott és az apukája sem törődik különösen vele. Mindig az aktuális mese bábjával alszik el, mert nincs saját alvókája, amit behozhatna. De közben igényelné. A kislány igényli a mesét és a verseket is. Könnyen meg is tanulja őket.

-*Figyelte már meg, hogy a mese milyen hatással van egy-egy gyermek személyiség fejlődésére? Ha igen, kifejtene?*

A mese példát mutat a gyerek számára. A szereplők hibáiból tud tanulni a gyermek, tud velük azonosulni. Megtanul a meséből olyan tulajdonságokat, mint például az önzetlenség, segítségnyújtás.

- *Mi az a pont, amikor már szakember segítségét tanácsolja a szülőknek? Jelezve nekik, hogy pl.: gyermek pszichológust keressenek fel.*

Abban az esetben javaslom a szülőnek a pszichológust, ha már a gyermek olyan viselkedésbeli problémákat mutat, amire már nem elég az én szaktudásom.

7.5.1.3. Harmadik óvodapedagógus interjú

-*Mi az óvodapedagógus feladata / kompetenciája abban az esetben, ha értesül arról, hogy a gyermek szülei elválnak / elváltak?*

Szeretem ezeket első kézből a szülőtől megtudni, szerencsére ez általában így is történik. Az információ befogadása után megfigyelem a gyermeket a csoportban. Ilyenkor figyelemmel kísérem a kommunikációját és a játékát is. Amennyiben huzamosabb időn keresztül a személyiségében változást veszek észre, akkor segítőszándékkal közlöm a szülő irányába.

-*Az irodalmi tevékenység (verselés, mondókázás, mesélés) segíthet-e az agresszív késztetések oldásában, az agresszió kezelésében? Tudna-e erre konkrét példát, működő gyakorlatot mondani?*

Véleményem szerint működhet. Én kiszámolót alkalmazok akkor, ha egy játékon összevesznek.

-Mik a tapasztalatai: van-e összefüggés az agresszív viselkedés és a szülők válása, mint családi háttértényező között?

Véleményem szerint, van összefüggés az agresszív viselkedés és a szülők válása között. A gyermek főképp a válás utáni pár hónapban sok mindenen megy keresztül. Az érzelmeire nincs jó hatással. Sokszor ez a belső feszültség agresszióban bontakozik ki. A mi dolgunk óvodapedagógusként, hogy a gyermek lelkét meggyógyítsuk, próbáljuk érzelmileg kiegyensúlyozottá tenni.

- Hogyan kommunikálja a szülő felé, ha gyermeke agresszíven viselkedik?

Nyugodt körülmények között, négy szemközt kerül erre sor.

Hogyan szoktak reagálni általában a szülők?

Először elkeserednek, szégyellik magukat, pedig nincs rá okuk. Én a gyerek érdekeit nézem, neki szeretnék segíteni. A válás miéjtjei nem rám tartoznak

-Milyen ötletnek tartja Brigitte Spangenberg gyakorlatát, aki a „Mesék elvált szülők gyerekeinek” című könyvében azt ajánlja a szülőknek, hogy kreáljanak saját mesét történetükből? Tanácsolná ezt a szülőknek? Ön alkalmazná ezt a módszert?

Én is alkalmazom ezt a módszert a gyerekeknél. Jó kapcsolatot ápolok a szülőkkel, így a gyermek krízishelyzeteiről is tudomást szerzek. Ennek eredményeképp, jól ismerem a történetet ahhoz, hogy mesét fogalmazzak belőle.

-Melyik az a könyv, amit a csoportban használnak érzékenyítés képen? Melyik mese hat legjobban a gyermekek érzelmeire?

Liane Schneidertől a Barátnőm, Bori című könyvsorozatot használjuk, ilyen célból.

-Volt már arra példa, hogy egy mese hatására más érzelmi állapotba került egy gyermek?

Igen, sokszor a rövid, vidám mesék elűzik a rosszkedvüket.

-Tápasztalata szerint vannak olyan mesék, melyek érzelmileg nagyobb hatást váltanak ki az elvált szülők gyermekeiből? Előfordul, hogy egy-egy meséhez / történethez ragaszkodnak, újból és újból azt kérik, hogy olvassa nekik? Van, hogy saját történetet találnak ki, melyben a családjukkal történt események is megjelennek?

Bármelyik mese kitudja váltani a nagyobb érzelmi hatást, mivel a gyermek azt a részt ragadja ki a meséből, ami hozzá a legközelebb áll, amivel leginkább tud azonosulni.

-Vannak olyan mesék, amelyeket az elvált szülők gyermekeinek szokott olvasni?

Nincs kimondottan ilyen mese.

-Az egész csoportot bevonja ilyenkor a mesehallgatásba, vagy mikro-csoportban/egyéniileg olvas nekik?

Mindenkit bevonok a mesehallgatásba. Amennyiben igényli a gyermek azt, hogy ketten legyünk és kicsit megpihenjen közben a karomban, akkor szoktam olvasni egyénileg, csak egy gyermeknek mesét.

-A mesék menekülést jelenthetnek, kapaszkodót nyújthatnak az érzelmileg instabil gyerekeknek?

Úgy gondolom, hogy igen. A mese megnyugtatja a gyerekeket, biztonságot ad a fantázia világa.

-Figyelte már meg, hogy a mese milyen hatással van egy-egy gyermek személyiség fejlődésére?

Ha igen, kifejtené?

A gyermek fejlődik, változik az évek alatt. Részben a mese is hozzátesz a személyiség fejlődésére, mivel sok mindent tanulhat a meséből például, hogy segítsék azon, aki rászorul.

-Mi az a pont, amikor már szakember segítségét tanácsolja a szülőknek? Jelezve nekik, hogy pl.: gyermek pszichológust keressenek fel.

Amennyiben olyan viselkedésbeli vagy személyiségbeli problémái vannak, amiben én már nem tudok segíteni és hosszabb ideje tart.

7.5.1.4. Negyedik óvodapedagógus interjú

-Mi az óvodapedagógus feladata / kompetenciája abban az esetben, ha értesül arról, hogy a gyermek szülei elválnak / elváltak?

A szülővel közösen együttműködve egy olyan tervet hozunk létre, ahol legkevesbé fogja érzékelni a gyermek a változást.

-Az irodalmi tevékenység (verselés, mondókázás, mesélés) segíthet-e az agresszív késztetések oldásában, az agresszió kezelésében? Tudna-e erre konkrét példát, működő gyakorlatot mondani?

Kiscsoportban az ölbéli játékokat részesítem előnyben, míg nagycsoportban inkább a dramatizáló játékokat. A legfontosabb ebben az esetben, hogy a gyermek kijátssza magából a feszültséget.

-Mik a tapasztalatai: van-e összefüggés az agresszív viselkedés és a szülők válása, mint családi háttértényező között?

Nem minden esetben, de én úgy gondolom, hogy többségében van összefüggés a két dolog között. Főképp abban az esetben, ha azelőtt a gyermekre nem volt jellemző az agresszív viselkedés.

-Hogyan kommunikálja a szülő felé, ha gyermeke agresszíven viselkedik?

Fogadóóra keretein belül vagy családlátogatáson, négy szemközt adom át az információt. Próbálom barátságos hangon átadni, hogy ne érezze hibásnak magát a szülő. Fontos, hogy a szülővel közösen együttműködve oldjuk meg a problémát.

-Hogyan szoktak reagálni általában a szülők?

Segítik a munkámat, partnerek az új módszerek kipróbálásában otthoni keretek között is.

-Milyen ötletnek tartja Brigitte Spangenberg gyakorlatát, aki a „Mesék elvált szülők gyerekeinek” című könyvében azt ajánlja a szülőknek, hogy kreáljanak saját mesét történetükből? Tanácsolná ezt a szülőknek? Ön alkalmazná ezt a módszert?

Igen, szoktam tanácsolni a szülőknek, hogy a saját történetüket meséljék el. Javasolni szoktam, hogy néhány szimbólumot tegyenek a mesébe, ezzel helyettesítve tárgyakat.

-Melyik az a könyv, amit a csoportban használnak érzékenyítés képen? Melyik mese hat legjobban a gyermekek érzelmeire?

Ana Serna Varától az Ég veled, szomorúság! Szia, öröm! című érzelmekről szóló könyv. Nagyon kedves történet és állatszereplők vannak benne, ami miatt a gyerekek nagy kedvence lett.

-Volt már arra példa, hogy egy mese hatására más érzelmi állapotba került egy gyermek?

Igen, gyakran. Ha rossz a kedvük egy vidám mese mindig felvidítja őket.

-Tapasztalata szerint vannak olyan mesék, melyek érzelmileg nagyobb hatást váltanak ki az elvált szülők gyermekeiből? Előfordul, hogy egy-egy meséhez / történethez ragaszkodnak, újból és újból azt kérik, hogy olvassa nekik? Van, hogy saját történetet találnak ki, melyben a családjukkal történt események is megjelennek?

Talán azokhoz a mesékhez kötődnek leginkább, amelyben a főszereplő is hasonló családi háttérrel rendelkezik, mint ők. Velük könnyebben tudnak azonosulni.

-Vannak olyan mesék, amelyeket az elvált szülők gyermekeinek szokott olvasni?

Kimondott mese nincs, általában választhatnak maguknak egy mesét. Ha pedig rám bízák a döntést akkor valami egyszerű, könnyen érthető mesét választok számukra.

-Az egész csoportot bevonja ilyenkor a mesehallgatásba, vagy mikro-csoportban/egyéniileg olvas nekik?

Mikro-csoportokban szoktam mesélni a gyerekeknek, ha nem mese-vers tevékenységet tartok.

-A mesék menekülést jelenthetnek, kapaszkodót nyújthatnak az érzelmileg instabil gyerekeknek?

Igen, menekülést jelenthetnek a mesét. Biztonságérzetet ad a mese a gyerekek számára. Eltudnak menekülni a valóság elől a mese világába.

-Figyelte már meg, hogy a mese milyen hatással van egy-egy gyermek személyiség fejlődésére? Ha igen, kifejtene?

A mese hatására a félénkebb gyerekek bátrabbak lesznek, mivel ők is hasonlítani szeretnének a történet főhősére. A mese különböző érzelmeket tud kiváltani a gyermekből ilyen például az öröm, bánat és a félelem. A gyermek ezeket az érzéseket megéli a mesében.

-Mi az a pont, amikor már szakember segítségét tanácsolja a szülőknek? Jelezve nekik, hogy pl.: gyermek pszichológust keressenek fel.

Egy ilyen beszélgetés előtt mindig kikérem a fejlesztőpedagógus véleményét és a másik óvodapedagógusommal is egyeztetek. Közös szemüggel kísérjük a gyermek fejlődését és próbáljuk legjobb tudásunk szerint segíteni őt. Abban az esetben javasunk gyermekpszichológust, ha már mi úgy érezzük, hogy nem tudunk a gyermek számára elég segítséget nyújtani, tehát a mi kompetenciánk már nem elég ide. Ha a viselkedése zavarja a tevékenységeket és a csoporttársakat.

7.1.1.5. Ötödik óvodapedagógus interjú

-Mi az óvodapedagógus feladata / kompetenciája abban az esetben, ha értesül arról, hogy a gyermek szülei elválnak / elváltak?

Fogadóóra keretein belül a szülő elmondhatja a családjában történő változást. Megkérdezem, hogy otthon miket tapasztalt a gyermeke viselkedésével kapcsolatban.

-Az irodalmi tevékenység (verselés, mondókázás, mesélés) segíthet-e az agresszív késztetések oldásában, az agresszió kezelésében? Tudna-e erre konkrét példát, működő gyakorlatot mondani?

A mesének sok gyógyító hatása van, így segít az agresszív viselkedés kezelésében is, egy kimondottan arra a problémára irányuló mese.

-Mik a tapasztalatai: van-e összefüggés az agresszív viselkedés és a szülők válása, mint családi háttértényező között?

Igen, van. Véleményem szerint a szülők válása kiválthat agresszív viselkedést a gyermekből.

-Hogyan kommunikálja a szülő felé, ha gyermeke agresszíven viselkedik?

Előre megbeszélte időpontban a szülővel négy szemközt beszélgetek. A beszélgetés azért fontos, hogy a szülőt is biztosítsuk afelől, hogy gyermeke az óvodában megkap minden segítséget és közösen megbeszéljük, hogy mit tehetünk annak érdekében, hogy a gyermek agresszív megnyilvánulásainak száma csökkenjen.

-Hogyan szoktak reagálni általában a szülők?

Segítőkészek, partnerek az együttműködésben.

-Milyen ötletnek tartja Brigitte Spangenberg gyakorlatát, aki a „Mesék elvált szülők gyerekeinek” című könyvében azt ajánlja a szülőknek, hogy kreáljanak saját mesét történetükből? Tanácsolná ezt a szülőknek? Ön alkalmazná ezt a módszert?

Jó ötletnek tartom, így a gyermek kívülről vizsgálhatja meg a szituációt, amibe ő belecsöppent. Talán könnyebben megértheti a környezete érzéseit is. Bizonyos esetekben szoktam alkalmazni ezt a módszert, és bátran ajánlom a szülők számára is.

-Melyik az a könyv, amit a csoportban használnak érzékenyítés képen? Melyik mese hat legjobban a gyermekek érzelmeire?

Kimondottan nincs ilyen mese, amit alkalmazok.

-Volt már arra példa, hogy egy mese hatására más érzelmi állapotba került egy gyermek?

Ha szomorúak általában egy rövid, egyszerű mese jó kedvre tudja őket deríteni.

-Tapasztalata szerint vannak olyan mesék, melyek érzelmileg nagyobb hatást váltanak ki az elvált szülők gyermekeiből? Előfordul, hogy egy-egy meséhez / történethez ragaszkodnak, újból és újból azt kéri, hogy olvassa nekik? Van, hogy saját történetet találnak ki, melyben a családjukkal történt események is megjelennek?

Azok a mesék váltanak ki nagyobb hatást a gyermekből, amelyekhez ragaszkodnak, kötődnek. Ez mindegyik gyermeknél más.

-Vannak olyan mesék, amelyeket az elvált szülők gyermekeinek szokott olvasni?

Nincs kimondottan ilyen mese. Általában ő választhat mesét, olyankor pedig a kedvenc mesék kerülnek le a polcról.

-Az egész csoportot bevonja ilyenkor a mesehallgatásba, vagy mikro-csoportban/egyéniileg olvas nekik?

Kétszemélyes kontaktban szoktam a gyermeknek mesét olvasni. Ez egy bensőséges folyamat, közelebbi kapcsolatot tudok kialakítani a gyermekkel.

-A mesék menekülést jelenthetnek, kapaszkodót nyújthatnak az érzelmileg instabil gyerekeknek?

Teljes mértékben. A mesének számos gyógyhatása van a gyerekek lelkére.

-Figyelte már meg, hogy a mese milyen hatással van egy-egy gyermek személyiség fejlődésére? Ha igen, kifejtené?

A zárkózottabb gyerekek a mese hatására elkezdenek nyitottabbak lenni a külvilágra. Az agresszívabb gyerekeket megnyugtatja a mese. A félelmek a mese hatására eltűnnek, hiszen a főhős is letudja győzni a sárkányt, akkor én is képes vagyok rá. Minden személyiségbeli változás pozitív irányt vesz a mese hatására.

-Mi az a pont, amikor már szakember segítségét tanácsolja a szülőknek? Jelezve nekik, hogy pl.: gyermek pszichológust keressenek fel.

Ez egy nagyon hosszú folyamatnak a vége, amikor a szülővel fogadóóra keretein belül leülök és nyugodt körülmények között elmondom az észrevételeimet. Ez egy hosszú megfigyelési folyamat, ami közben a szülővel végig kommunikálok a gyermek fejlődéséről, viselkedési zavarairól.

7.5.2. Interjú egy olyan felnőttel, akinek kiskorában elváltak a szülei

-Hány éves volt mikor elváltak a szülei?

Amikor elváltak a szüleim 6 éves voltam.

-Hogy fogadta a hírt? Hogyan hatott ez Önre érzelmileg akkoriban?

Rosszul éreztem magam, teljesen elhatárolódtam a szüleimtől és a korosztályomtól is egyaránt.

-Kisgyermekként sejtette már előre, látta a szüleinek a párkapcsolati romlását?

Érzékeltem, hogy nagyon sokat vitakoztam, de úgy gondoltam, hogy ez a normális.

-Volt olyan szakember vagy bárki, akihez fordulhatott, aki segített feldolgozni a történeteket?

Szakember nem volt a segítségemre, egyedül nagymamám volt az az ember, akihez tudtam fordulni és el is fogadtam a segítségét.

-Változott-e a viselkedése, a társakhoz való hozzáállása? (Agresszívabb volt, vagy szeretet hiányos?)

Bezárkóztam nem szívesen játszottam senkivel.

-Milyen meséket olvastak Önnek? Volt-e meghatározó mese köztük?

A mese meghatározó élmény volt számára gyermekkorában. Az állatszereplős meséket szerette, például a Micimackót, a Vukot és a Kisvakondot.

-Felnőttként megmaradt-e a mese szeretete?

Igen határozottan.

-Találkozik valamilyen formában mostanában mesével? Ha igen, milyen érzelmi háttere van a mese választásának? Esetleg, ha trauma történik az életében, vagy csak egy rosszabb munkanap után esetleg, ha boldog?

Igen, óvodapedagógusként napi szinten találkozok mesékkel. Mindig a pillanatnyi érzelmeim döntenek, illetve az engem foglalkoztatott téma. Életkoromból adódóan a filmekhez hajlok inkább, de a mese szeretete szerves része az életemnek.

-Ilyenkor milyen típusú meséket választ?

Általában tanulságos-, csavaros meséket részesítem előnyben, amik csattanóval végződnek. Kedvelem azokat a meséket is, amelyek a tudat alattira hatnak, rejtett tartalmakkal rendelkeznek.

-Milyen műfajú a választott mese ?

Többnyire állatmeséket, tündérmeséket, modern meséket és csalfimeséket választok.

-Felnőttként a szülei válása miatt érez valami hiányt, ami miatt neheztel szüleire? Nem kapott elég figyelmet törődést vagy pont az ellenkezője?

Nem vették figyelembe érzelmi szükségleteimet, csak abban fejlesztettek, ami számukra könnyed volt. Hiányos a szülőképpel rendelkezek, illetve társadalmi és párkapcsolati problémáim is vannak. Gyakran elkövetem ugyanazokat a hibákat az életemben.

-Nehéz volt-e elkezdeni bízni az emberekben?

Igen, mivel a szüleimnek sem volt bizalmi kapcsolata egymással, így nem kaptam példát.

-Milyen most napjainkban a társas kapcsolata?

Sok önfejlesztő munkával elértem, azt, hogy ellensúlyozni tudjam a válás hatásait.

-A párkapcsolatára voltak/vannak kihatással a múltban történtek?

Igen, sokszor gyorsan feszültté válok, nehezen küzdök a párkapcsolatért. Könnyebbnek érzem feladni azt.

7.5.3. Interjú egy gyermek elvált szüleivel

-Mennyi idő telt el a válásuk óta?

Két éve váltunk el a férjemmel.

-Akkor hány éves volt a gyermekük?

A fiunk akkor 4 éves volt..

-Hogy köölték a gyermekkel?

Érezte már, hogy nincs minden rendben. Próbáltuk felé az elején nem lekommunikálni azt, hogy válságba került a kapcsolatunk. Azonban érezhető volt a változás az ő számára is. Amikor meghoztuk a döntést a férjemmel, hogy külön utakon folytatjuk tovább, akkor közösen megbeszéltük, hogy a gyermek érdekeit tartjuk szemelőtt. Végül leültünk a nappaliba és elmondtuk, hogy anya és apa elválnak. Megnyugtattuk róla, hogy ezért nem ő a hibás, de apa egy ideig most mamához költözik.

-Hogy fogadta?

Hiába, hogy érezte ő már hamarabb is, hogy a viszonyunk megromlott rosszul fogadta. Sírásba tört ki, majd dobálni kezdte a játékait. Nem lehetett vele beszélni. Félt, hogy elveszíti az apukáját. Emiatt azt a döntést hoztuk, hogy pár napig még a nappaliban alszik az apukája, próbálunk vele beszélgetni, majd csak azután költözik el.

-Hogyan érintették később a változások őt? Pl.:Hogy már apa nem alszik otthon?

Az elején furcsa volt számára, sokszor kereste az apukáját, ami nekem nagy szívfájdalmam volt. Én úgy gondolom, hogy az idő mindent megold. Idővel megszokta, hogy apa otthona már máshol van, gyakran látogatja is.

-Milyen személyiségbeli változásokat vettek rajta észre?

Zárkózottabb lett velünk szemben. Sokszor a kis dolgok miatt is elkezdett hisztizni, kiabálni, pedig nem volt rá jellemző azelőtt. Próbálta felhívni a figyelmet magára a hisztizéssel, de a vigasztalást elutasította. Nem akarta, hogy megöleljem olyankor, eltolt magától.

-Az óvodában miket vettek rajta észre az óvónők? Társaival hogyan bánt?

Az óvodapedagógusa szereti a dramatikus játékokat, próbálja azon keresztül megsegíteni a gyerekeket. Fogadóórák keretein belül elmondtam az óvónénijének, hogy ilyen probléma áll most fenn a családuk életében. Nagyon segítőkész volt, megfigyelte a gyerekem játékát, amiből sok mindent leszűrt szakmai szemmel. A társaitól is elzárkózott, az óvodapedagógus társaságát igényelte. Sokat meséltek neki, illetve sokat volt ölben az elmondottak szerint.

-Milyen módszereket alkalmaztak a trauma feldolgozására?

Az óvodapedagógus segítségét kérve közösen dolgoztunk azon, hogy a fiamban ez a válás ne okozzon semmiféle kárt. Sokat beszélgettünk, szerepjátszottunk és mesét is olvastam, ami kimondottan elvált szülők gyerekeinek javasolt.

-Olvastak nekik mesét? Ha igen milyen jellegűt?

A gyógyító mesék mellett olvastam a kedvenc meséjét is. Ezeket nagyon szereti.

-Tapasztalata szerint vannak olyan mesék, melyek érzelmileg nagyobb hatást váltanak ki gyermekéből?

Igen, a válás után sokat olvastam én is a gyermekemnek és kimondottan jó hatással van rájuk.

-Előfordul, hogy egy-egy meséhez / történethez ragaszkodik, újból és újból azt kéri, hogy olvassa neki?

Igen.

-Ha igen melyik mese az?

A kedvenc meséje „A kiskakas gyémánt félkrajcárja”, rövid és vidám mese. Sokat nevet rajta. Shona Innes könyvét is sokat kérte a címe az, hogy „Az élet olyan, mint a szél”. Ezt a könyvet azért kérte többször, mert elsőre nem igazán értette, majd mindig megfogta a könyvnek valamelyik mondata, ami miatt újra kérte.

-Van, hogy saját történetet talál ki akár a gyermek, akár ön, melyben a családjukkal történt események is megjelennek?

Volt rá példa, az óvodapedagógus tanácsára a válásunkkor meséltem saját történetet a gyerekeimnek. A mi problémánkat mondtam el úgy, mintha ez mással történne.

-Vagy valamilyen formában ábrázolja / kiadja magából, ami segít számára a problémák feldolgozásában?

Sokat játszik, a játékában ő a problémáit kiadja.

-Észrevették esetleg, hogy mese idő után nyugodtabb a gyermek, kevésbé zaklatott?

Ha az érzelmeire nagy hatással van a könyv, akkor igen.

-Mennyire volt kommunikatív a gyermek? Beszélt az érzéseiről?

Az elején nem, bezárkózott, majd idővel egyre jobban megnyílt és utána már kibeszélte magából.

7.5.4. Interjú egy Kende Hanna által kiképzett gyermek-pszichodramatistával

-Mit jelent pontosan ez a kifejezés, hogy gyermek-pszichodráma?

A gyermek-pszichodramát a kilencvenes évek vége felé Kende Hanna terapeuta honosította meg, a magyarországi változatát. A pszichodráma tulajdonképpen azt jelenti, hogy egy olyan

expresszív módja a gyermekekkel való együtt játszásnak, amelyben a gyerekek jobbak lehetnek. Ezt Hanna néni nagyon gyakran használja ezt a jóvátétel kifejezést. Ez egy közös játék, amelyben a gyermek kifejezheti érzéseit és gondolatvilágát szimbólumok segítségével. A gyermek-pszichodráma a mintha játék, úgy teszünk mintha, miközben tudjuk, hogy ez a játék. A gyermek-pszichodramatistának egy kettős jelenlét kell, amiben jelen van a szakember és jelen van a gyerek is. Én is kiscsibe vagyok a játékban, de ha nagyot üt rám a karddal, akkor ez a kiscsibe feláll, leveszi a jelmezt és azt mondja: „Megegyeztünk, hogy nem verekszünk, csak mintha.” Én visszaveszem a csiberuhát és ő elkezd úgy ütni mintha. Ezt megtanulni csak itt lehet a foglalkozáson.

-Hány éves kortól fogad pácienseket?

A gyermek-pszichodramát 5 éves kortól fogadok gyerekeket. Ebben a korban már működik az anya-gyermek csoport, vagy pedig az óvodáskorúak csoportja. Az anya-gyerek csoport az egy sajátos műfaj, amelyben az édesanya és a gyerekek együtt játszanak 15 alkalommal. Általában nehezen leváló gyerekeknél szoktuk használni, vagy a nagyon agresszív gyerekeknél, ahol megtapasztalja az édesanyja azt, hogy a gyermek miként képes változni. Nem csak azoknak a dolgoknak, szavaknak van létjogosultsága, amit ő mond vagy éppen tesz gyermekével, hanem ez a gyerek máshonnan is szerez információt, tapasztalatot. Létjogosultsága van annak, ahogy ők kollégákkal, a kis társakkal, a kortársakkal ő játszanak, és amit ott megtapasztalnak, azt bevihetik a közös játékba.

-Olvastam a honlapján, hogy a gyermek egyedül vesz részt a kezdetektől ezen a konzultáción. Milyen jól bevált módszerei vannak, hogy a gyerekek feloldódjanak ezen a vizsgálaton? Mik a praktikái?

Mi pszichológusok is úgy, mint a pedagógusok, csak azzal dolgozhatunk, ami a jellemünk, amilyen a személyiségünk, ami belőlünk fakad. Én egy régebbi típusú személyiség vagyok szóval, ha én azt mondom, hogy akkor most a játszani fogunk, akkor játszunk is. A gyerekek nagyon szeretik ezt az irányítást. A gyerekeknek már elégük van a neurotizált állapotokból, amikor mindig választaniuk kell. Ezt már megmondta Montessori is, hogy határok közt a gyerek választhat, kiteszek 2 játékot a pókosat és a cicásat, melyiket játsszuk előbb, de azt, hogy ő mindig válasszon ez neurotizálja a gyereket. Én tanácsadó szakpszichológus vagyok, nem klinikai, nem foglalkozom beteg gyerekekkel, elakadásokkal foglalkozunk, ezért a szülőt is tájékoztatjuk, hogy gyermeke nem beteg. Abban az esetben foglalkozom ilyen gyerekekkel, hogyha pszichiáter delegálja és vállalja a felelősséget arra, hogy egy állandó konzultációs

lehetőséget nyújtunk egymás számára. A gyerek úgy érkezik meg, hogy ez egy játszóhely, viszont tudni kell, hogy a gyerekeknek nincs betegség tudata, ő nem akar változni, a szülő akarja. A gyerekeknek tudnia kell, hogy most azért jövünk ide, mert például: „Tudod egy kicsit nehezen barátkoztál a Zolival.” Ezután itt annyi barátod lesz, hogy utána az óvodában is fogsz találni. Valamilyen szinten elmondjuk a gyerekeknek, hogy ezért és ezért jössz, így a gyerekekben ki kell alakítanunk a változás vágyát. Neki nincs ilyen, a szülő motivált, a szülőben van szenvedés, nyomás, a szülő motiválta arra, hogy valami történjen.

-Minden alkalom után tájékoztatja a szülőt a vizsgálat eredményességéről, vagy csak a folyamat végén?

Hát a pszichodráma az úgy működik, hogy közben vannak egyéni találkozások, tehát 15 alkalomra szerződünk általában, mert rájöttünk, hogy sokkal jobb ez a hosszú távú, például Erdélyben mi képeztük ki az erdélyi pszichodramatistákat is Hanna néni első generációs pszichológusai.

Nos Erdélyben úgy játszanak, hogy szeptembertől májusig, tehát egy egész tanévet. Mi itt úgy játszunk, hogy 10-15 alkalom, viszont a szerződés mezei írásbeli szerződés úgy hangzik, hogy a 15 alkalom során egyéni találkozásokra is sor kerül, 5 alkalommal legalább.

Ami a tájékoztatást illeti, az úgy van, hogy az 5. alkalom után van szülővel konzultáció, Tehát az 5. alkalmas egységek után, az egész pszichodramát illetően pedig, a végén van egy tájékoztató. Én a pedagógusokat is mindig arra intem, hogy a folyosón elkapott pedagógus ne merüljön bele az eszmecserébe. Teljesen más lelki állapota van a gyerekeknek. Nehéz napja volt vagy épp rossz volt. Ezeket szervezett keretek között, kell megbeszélni. A megbeszélések, amelyben megérkezünk egymáshoz.

Áttekintjük a velünk történeteket és a gyermekkel történeteket, és úgy tesszük a szülő elé. Tehát nem szoktam se folyosón se váróba beszélni róla, annyit persze, hogy mondom, „Nagyon ügyes volt” vagy „Hú de nagyot játszottunk”, de ő a valós tájékoztatás az ismétlem keretek közé szorulva, csakis így lehet ezt végezni, hanem komolytalanná válik.

-A csoportos és egyéni terápiát is úgy olvastam, hogy szinte bármilyen problémával igénybe vehetik, gondolok itt az evészavartól kezdve egészen valamilyen krízishelyzetekig (gyász, válás, kistesó érkezése)

Mit vesz figyelembe egy adott problémánál, miképp javasolja a szülőknek az egyéni, vagy csoportos terápiát?

Nagyon sokrétű az a problémakör, amely bevonható a pszichodráma körében. Mi elakadásokkal és krízisekben lévő gyerekekkel dolgozunk. A krízis lehet normatív, ami az élet normális eredő vagy accidental is halálesetek, munkahelyváltás, a többi tehát minden esetben, amikor krízis van és akut, először egyéniben próbálunk dolgozni és utána érkezik a csoportba a gyermek. Nem javasolt perverz gyerekeknek például kiken a óvoda falát kakival. Ez nem jöhet csoportba, nem javasolt még, nagyon agresszív gyerekeknek, vagy nagyon hiperaktív gyerekeknek. Esetleg depresszív tünetekkel, ami már pszichiátriai munka, azoknak nem javasolt, mert ők máshol fognak megérkezni egy pszichiátriai esetben, az egy teljesen más munka, mint egy elakadással küzdő gyermek. Összességében minden elakadással küzdő gyermeknek, hogyha nincsen az általam elmondott nehézsége, akkor javasolt a gyermek-pszichodráma csoport. Nagyon ritka az ellenjavallat. Erős pszichotikus eset, perverz gyerek az semmiképp sem jöhet. Nagyon ADHD-s gyermek sem jöhet. A csoport kialakításánál is figyelembe vesszük, hogy nehogy egy csoportba több ADHD-s gyermek kerüljön, mert akkor nem tudunk jól együtt dolgozni. Kezdetekben sokszor elkövettük ezt a hibát, de az idő alatt kidolgoztunk egy olyan tervet, ami alapján már könnyebb összetenni egy ilyen csoportot.

-Miért segíthet Ön szerint a gyermekeknek a mese?

A gyermeki kettőstudatot erősíti. Egy varázsvilágba repíti a gyerekeket. Kiszakítja őket a valóságból, bárki lehet belőlük. Kijátszhatják a mese által magukból az őket ért frusztrációkat. A mese segít tudat alatt a feldolgozásban.

-Milyen mesékkel foglalkozik/dolgozik?

Én nem mondom mesét a gyerekeknek, ez nem meseterápia a mesét a gyerekek alakítják ki. Tehát ezek olyan mesék, amelyeket a gyermekek az általuk ismert mozaikokból raknak össze saját történetet. Amint tudjuk, sajnos a hagyományos meséket nem nagyon, inkább kevésbé ismerik. Nagyon szomorú, mert a mi európai kultúránk hagyományos mesékre épül. Nekünk a sárkány a boszorkány egy másfajta szimbólumot jelent. Most megjelentek a dínók és a robotok. Teljesen más szimbólumokkal dolgozik, mint amit megszoktunk, de nekünk ezeket a meséket el kell fogadnunk. Ezek a modern mesék. Mérei meg1 a gyermeklélektanban, hogy a mese egy varázslatos világ. A gyermek képes főleg ebbe az 5-9 éves korban a mese varázslatos világát kettős tudattal megélni. A kettős tudat azt jelenti, hogy nem fogja megkérdezni, hogy „Na és mondd meg nekem, hogy aludt 100 évet.” Nem jó amikor megtörik ez a varázsvilág egy olyasmivel, hogy a tanszerek beszélni kezdenek. Sajnos most a modern mesék ezzel az irreálitással dolgoznak. Mérei szerencsére nem érte meg ezt a világot. Nekünk ezekkel a

szimbólumokkal kell dolgoznunk. Egymástól, ismerik meg a különböző hagyományos tartalmakat, és aztán dolgoznak ezzel, és nagyon nagy győzelem, amikor nem a robot fogja az utolsó mesében elvinni a pálmát, hanem a sárkány vagy képes lesz a gyermek tündérré válni.

-Hogyan zajlik egy ilyen foglalkozás?

Mindegyik más, egy óvodásnak nagyon fontos elsősorban a megérkezés. Megérkezéskor fontos, hogy nagyon sok mozgást tegyünk bele a foglalkozásba. Óriás labdával labdázunk körbe, lufival verekszünk, ilyenkor megtanulnak egymásra figyelni. Fontos, hogy megtanuljanak figyelni az auditív ingerekre is. Erre próbáljuk valahogy ráhangolni őket. A megérkezést és mozgást követően történik az, hogy leülünk a szőnyegre és azt mondjuk, hogy ma mesélni fogunk. Egy labda körbe jár, ezen mesefigurák vannak. Megkérdezem, hogy akkor hol történhet az a mese? Nagyon-nagyon érdekes, hogy óriási utat járnak be az óvodások például attól, hogy megérkeznek egészen addig, hogy mesélnek. Nem mindig tudnak mesélni a gyerekek. Aztán mondjuk, hogy hol történhet a mese? A gyerekek erre válaszul mondják, hogy például a víz alatt, világűrben, erdőben, kis kastélyban vagy nagy kastélyban. Ezután megkérdezem, hogy „Kik lehetnek ebbe a mesébe?”. Ilyenkor jönnek ezekkel a nagyon erős figurákkal a tévéből, ami nagyon ártalmas tud lenni. A gyerek nem éli meg a saját testével az ingereket, csak nézi ezeket a meséket. Hiába vannak magas kognitív funkciói, nem fejlődnek. Ezek a gyerekek nem másznak fára, hisz azért vannak nálunk. Az egész család dinamikában van egy elakadás. Ezek a gyerekek nem fogtak még meg tojáshoz, ezért hoztam be a tojáshoz nekik, hogy fogják meg. Láttak már tojáshoz, tudták, hogy létezik, de nem fogták meg még őket. Tehát, hogy a test érzelemből indulunk ki. Így történik a mesének az előkészítése. Utána játszunk egy kezdeti mesét, mint például a nagy cápa vízbe megette az összes kishalát. Magas szintre jutnak el azok a gyerekek, akik kombinált elemeket képesek megélni. Az idő előrehaladtával már képesek mesét mondani. A mese elmondása után, mindenki szerepet választ elmondja, hogy én leszek a kalóz, én leszek a cápa. Mi felnőttek általában az áldozat szerepét kapjuk. A gyerekek élvezik, hogy végre überelhetik a felnőtt társadalmat. Történhet egy olyan, hogy ők nyernek. Ez régi vágyuk. Beöltözzünk az adott szereplőnek. Nagy ruhakészletünk van. Jelmezválasztás után három tapssal elindul a mesevilág. Én általában körbe megyek és megkérdekem, „Hát te ki vagy?” „Én vagyok a kalóz”- mondja a gyerek. Különböző játékelemek is társulnak a játékhoz, például megépítheti a kalóz a hajóját. Majd három tapssal véget ér a mesevilág. Ez egy folyamat, amit meg kell tanítani a gyermeknek, hogy ilyenkor már nem játszunk szerepet, tehát kilép belőle. Fontos, hogy a szimbólumokat nem azonosítjuk be, például: „apukád is így szokott megpofozni, mint ahogy a cápa tette a farkával?”. Bűntudattal távozna a gyermek. A kilépés

után nem történik beazonosítás. Elmondják, hogy melyik volt a kedvenc jelenetük és melyik volt a legkevésbé kedvelt vagy legrosszabb. A záraskor szokott lenni egy búcsú szöveg, ezt nagyon szeretik. Így szól: „Én figyeltem rátok, ti meghallgattatok engem, mi vigyáztunk egymásra”.

-Miben látja a gyermek pozitív hatását?

A szülőértekezleten feltesszük a szülőknek ezt a kérdést:

- Hogyan érkezett ide a gyermek?

- Mesélt-e a gyerek?

- Jelzett-e az intézmény/ család vagy bárki pozitív változásról?

Minden esetben pozitívan jeleznek a szülők, mivel amit itt megél 5 gyerek között (kíváncsiság, odafigyelés, segítségnyújtás), azt átviszi a nagyközönségre is, és a beilleszkedési nehézségei oldódnak. Nagyon érdekes, mikor egy agresszív gyerek össze van téve egy nagyon félénk kisgyerekkel. A félénk megtanulja, hogy nem félek tőle. Nagy hatással vannak egymással, a kortárs hatás a legeredményesebb itt. Megtanulnak a mintha elvén játszani, kardot kap, mégsem történik baleset.

-Ön, hogy látja? A mai világban mi az, ami túlnyomórésztben a probléma, ami miatt a gyerekek érzelmileg nem túl kiegyensúlyozottak?

Posztmodern társadalomban vagyunk, ez annyit jelent, hogy elvesztettük, elbizonytalanodtunk mindabban, ami eddig érték volt. Nagyon fontos az, hogy a családok megőrizték a maguk értékeit. Ha mindig aszerint megyünk, amit a külvilág sugall, akkor nincs egy állandóság, de csak be kell fogadni a változásokat, ehhez egy nagyon nagy rugalmasság kell. Négy útravaló kell a gyerekeknek és ez a pszichodrámaiban mind megvan. Az első és legfontosabb szelektálni mindazt, ami körülöttünk van. A második legfontosabb bírni a feszültséget és a bizonytalanságot. A harmadik a jó kommunikáció, az utolsó pedig az, hogy megszakadt a kapcsolat a természettel. Tehát, ha azt kérdi, hogy miért jönnek, akkor azért, mert mindez nem működik. Nekünk itt ezeket kell működtetni.

7.6. Gyermekrajzok

49.ábra: Óvodapedagógus és gyermek

51.ábra: Óvodás kislány és bátyja

53.ábra: Család

55.ábra: Óvodás barátok

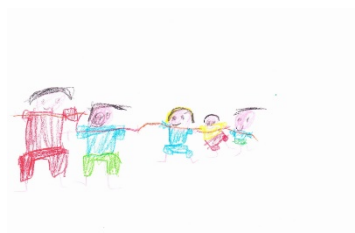
50.ábra: Nagymama és unokája

52.ábra: Anya és lánya

54.ábra: Elvált szülők gyerekének családképe

56.ábra: Barátok és a láthatatlan fonál

57.ábra: Barátok

58.ábra: Pajtások

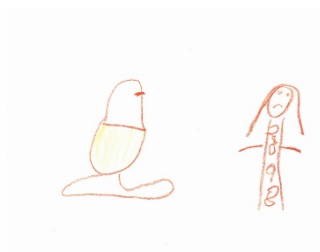
59.ábra: Barátok

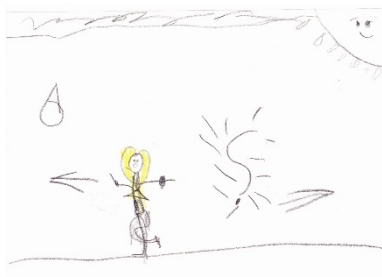
60.ábra: Nagymama, anyuka és unokája

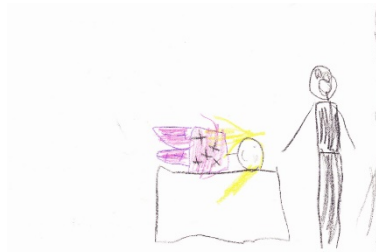
61.ábra: Anya és lánya

62.ábra: WC-től való félelem

63.ábra: Eltévedt kislány

64.ábra: Elrabolt kislány

65.ábra: Anya és lánya

66.ábra: Sötétségtől való félelem

67.ábra: Sötétstől való félelem

68.ábra: A lány és a sötétség

69.ábra: Félek a sötétben

70.ábra: Szörnyeket látok a sötétben

8. Kérdőív óvodáskorú (3-7 éves) gyermekek szüleinek

Kedves Szülők!

Vass Zsófia vagyok, az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Pedagógiai Karának óvodapedagógus szakos, nappali tagozatos, végzős hallgatója.

Szakedolgozatom témája: A mesék segítő szerepe válás esetén.

Dolgozatom megírásához az imént említett témában végzek kutatást. Az adatok összehasonlíthatóságának érdekében mind az elvált szülőket, mind a házasságban élő szülőket megkérem arra, hogy töltsék ki a kérdőívet.

A kérdőív kitöltése csak néhány percet vesz igénybe, teljesen anonim és önkéntes.

Kérem, a kitöltéssel támogassa Ön is kutatási munkámat, és minden kérdésre őszintén válaszoljon!

Köszönöm, hogy a kitöltéssel segíti a munkám sikerességét!

1. Az Ön neme

- ☐ Nő
- ☐ Férfi

2. Az Ön életkora

- o 20-25
- o 26-35
- o 36-45
- o 46-55
- o 55 fölött

3. Ön a gyermek:

- o édesanyja
- o édesapja
- o nevelője / gondozója
- o hozzátartozója
- o egyéb ,és- pedig:

4. Az anya legmagasabb iskolai végzettsége

- o Kevesebb, mint 8 osztály
- o Befejezett 8 osztály
- o Szakmunkásképző bizonyítvány
- o Középiskolai érettségi
- o Felsőfokú szakképzettség (OKJ)
- o Főiskolai (Bsc, Ba) / Egyetemi diploma
- o Egyetem (Msc, MA)

5. Az apa legmagasabb iskolai végzettsége

- o Kevesebb, mint 8 osztály
- o Befejezett 8 osztály
- o Szakmunkásképző bizonyítvány
- o Középiskolai érettségi
- o Felsőfokú szakképzettség (OKJ)
- o Főiskolai (Bsc, Ba) / Egyetemi diploma
- o Egyetem (Msc, MA)

6. Gyermeke neme

- o Lány
- o Fiú

7. Gyermeke életkora

- o 2-3 év
- o 3-4 év

- ☐ 4-5 év
- ☐ 5-6 év
- ☐ 6-7 év

8. Az Ön családi állapota

- ☐ Házass, házastársával együtt él
- ☐ Házass, házastársával nem él együtt
- ☐ Élettársi kapcsolatban él
- ☐ Elvált
- ☐ Özvegy
- ☐ Nőtlen/Hajadon/Egyedülálló

9. Amennyiben Ön elvált, illetve házastársával nem él együtt, akkor válaszolja meg kérdésem! A válasukat, hogy viselte gyermeke? Jellemző (volt)-e gyermekére az alábbiak közül valamelyik? (több válasz is jelölhető)

- ☐ Korábban nem tapasztalt érzelmi reakciókat produkált (pl. félelem, düh, harag, szorongás stb.)
- ☐ Korábban nem tapasztalt viselkedésváltozás jellemezte (pl. ijedősebb lett, agresszívebb lett, ragaszkodóbb lett, valamilyen eltérő viselkedésével kitűnt társai közül stb.)
- ☐ Megváltozott a viszonya közeli hozzátartozójához
- ☐ Megváltozott a viszonya társaihoz, gondozójához (pl. óvodában)

10. Amennyiben a 9. kérdésnél jelölt választ, kérem, fejtse ki, hogy miben nyilvánult meg a gyermekénél tapasztalt változás a válasuk idején!

11. Milyen rendszerességgel olvas mesét gyermekének?

- ☐ Naponta többször
- ☐ Naponta egyszer-kétszer
- ☐ Hetente többször
- ☐ Hetente egyszer-kétszer
- ☐ Havonta többször
- ☐ Havonta egyszer-kétszer
- ☐ Egyáltalán nem olvasok mesét gyermekemnek

12. Egy átlag hétköznapi mennyi időt töltenek meseolvasással (percben kifejezve)?

..... perc

Egy átlag hétvégén mennyi időt töltenek meseolvasással (percben kifejezve)?

..... perc

13. Otthon milyen formában, milyen gyakorisággal találkozik mesével gyermeke? Értékelje az előfordulás gyakoriságát!

	Naponta többször	Naponta egyszer- kétszer	Hetente többször	Hetente egyszer- kétszer	Havonta egyszer- kétszer	Soha
Mesekönyv						
Bábjáték						
Élőszóval, fejből mondott mese						
Auditív módon (rádió, hangoskönyv...)						
Digitális eszközökön nézni (TV, tablet, számítógép, telefon)						

14. Körülbelül hány könyv található az Önök otthonában összesen? (1m-en körülbelül =60 könyv fér el)

- ☐ Nincs otthon könyv
- ☐ 50-nél kevesebb
- ☐ 50-100 könyv
- ☐ 100-200 könyv
- ☐ 200-300 könyv
- ☐ 300-400 könyv
- ☐ 400-500 könyv

- o 500-nál több

15. Az otthoni könyvekből körülbelül hány gyermekkönyv ? (1m-en körülbelül =60könyv fér el)

- o Egy sem
- o 1-10 darab
- o 11-20 darab
- o 21-30 darab
- o 31-40 darab
- o 41-50 darab
- o 51-60 darab
- o 61-70 darab
- o 71-80 darab
- o 81-90 darab
- o 91-100 darab
- o 100 darab fölött

16. Melyik mesefajtát kedveli legjobban a gyermek?

- o Tündérmese (=varázsmese)
- o Tréfás mese
- o Állatmese
- o Azonos korú gyermekekről szóló mese, gyermektörténet (pl.:Anna, Peti és Gergő)
- o Modern mese (pl. Lázár Ervin, Janikovszky Éva, Disney mesék)
- o Formulamese (pl. láncmese, halmozómese)
- o Verses mese
- o Gyógyító mese
- o Ismeretterjesztő
- o Klasszikus mese (pl. Andersen, Bálint Ágnes, Csukás István meséi, Grimm mesék)
- o Kortárs mese (pl. Bartos Erika, Berg Judit, Marék Veronika, Vadadi Adrienn meséi)

17. Mennyire tartja fontosnak az alábbi szempontokat a gyermekének szóló mese kiválasztásánál?

	Nagyon fontos	Inkább fontos	Inkább nem fontos	Egyáltalán nem fontos
Legyen tanulságos, elgondolkodtató				
Legyen szórakoztató				
Legyen benne természetfeletti, varázselem				
Legyen szociális képességeket, empátiát fejlesztő				
Legyen egyszerű, könnyen érthető				
Illeszkedjen a gyermeke aktuális hangulatához				
Gyermekkorból ismert meséket választok				
Klasszikus meséket választok				
Nem én választom a mesét, azt olvasom, amelyiket a gyermekem szeretné.				

18. Van-e olyan mese, amihez a gyermek ragaszkodik?

- ☐ Igen
- ☐ Nem

19. Ha „Igen” volt a válasza az előző kérdésre, akkor válaszolja meg! Melyik ez a mese?
20. Soroljon fel konkrét mesecímeket, amelyek szívesen hallgat gyermeke, előfordul, hogy újra- és újra azt kéri!
21. Ön szerint mi lehet az adott mesé(k)hez való ragaszkodás oka?
22. Milyen gyakran beszélget a meséről a gyermekével miután elolvasta?
- ☐ Minden alkalommal
 - ☐ Az esetek többségében
 - ☐ Amikor ő szeretne beszélni róla
 - ☐ Nem szoktuk megbeszélni a meséket
23. Volt már arra példa, hogy a gyermeke érzelmi állapotát meg tudta változtatni egy mese?
(pl.:szomorú volt, de egy mese miatt jobb kedvre derült)
- ☐ Igen
 - ☐ Nem/ Nem emlékszem
24. Ha volt már ilyen esetre példa, kérem, írja le a konkrét esetet: milyen lelkiállapotban volt a gyermeke a meseolvasás előtt?; melyik mese hatására és hogyan változott meg a hangulata?; miben nyilvánult meg a változás?
25. Vannak kisebb/nagyobb agresszív megnyilvánulásai gyermekének?
- ☐ Igen, naponta többször
 - ☐ Igen, naponta egyszer-kétszer
 - ☐ Igen, hetente többször
 - ☐ Igen, hetente egyszer-kétszer
 - ☐ Igen, havonta többször
 - ☐ Igen, havonta egyszer-kétszer
 - ☐ Nincsenek agresszív megnyilvánulásai gyermekemnek.
26. Ha az előző kérdésre igen volt a válasza, akkor válaszolja meg! Ha gyermekénél agresszív megnyilvánulást tapasztal, akkor hogyan tudja kezelni azt? Van valamilyen jól bevált módszere? Kérem írja le!
27. Milyen gyakran szokott gyermekével mondókázni?
- ☐ Naponta többször
 - ☐ Naponta egyszer-kétszer
 - ☐ Hetente többször
 - ☐ Hetente egyszer-kétszer
 - ☐ Havonta egyszer-kétszer

○ Soha

28. Mi a gyermekének a kedvenc mondókája?

29. Ön ismeri a „Mit csinál a kis kezem?” című mondókát?

- Igen, ismerem és a gyermekemnek is mondom
- Igen, ismerem, de gyermekemnek nem mondom
- Nem, nem ismerem és így a gyermekemnek sem mondom

30. Érzékenyítés céljából szokott mesét olvasni gyermekével úgy, hogy átbeszéljük, konkrét élethelyzetre vonatkoztatjuk az olvasott történeteket?

- Igen, olvasunk mesét és rá is vetítjük a gyermek saját életére, beszélgetünk róla konkrét élethelyzetek kapcsán;
- Igen, olvasunk mesét érzékenyítés céljából, de nem direkt beszéljük meg, hanem játékba szőve;
- Igen, olvasunk mesét érzékenyítés céljából, de nem direkt beszéljük meg, hanem közös alkotás (pl. rajz, gyurmázás, festés, építés stb.) során feldolgozzuk azt;
- Nem, nem olvasunk érzékenyítés céljából mesét;

31. Ön szülőként mit gondol arról, a módszerről, miszerint egy trauma/rossz élmény feldolgozásában segíthet az, ha egy mesét kreálnak a szülők? Egy adott problémáról, ahol a főhős talpraáll és leküzdözi a nehézségeket. Ezzel irányt mutatva gyermekünknek.

32. Gyermek hogyan fejezi ki érzelmeit, érzéseit a mindennapok során?

- Beszél róla és viselkedése is alátámasztja.
- Viselkedése egyértelműen tükrözi érzelmeit, azonban nem beszél róluk.
- Viselkedése nem tükrözi érzelmeit, és nem is beszél róluk.

33. Ha Ön elvált, észrevette gyermekén, hogy a válást követően megnőtt a meseolvasás iránti vágya?

- Igen, szembetűnő volt.
- Úgy gondolom, hogy jobban igényli, mint előtte.
- Nem.
- Elutasítja azóta a mesét.

34. Ha bármilyen észrevétele, megjegyzése, tapasztalata, hozzáfűznivalója van a témával kapcsolatban, kérem, írja le:

Köszönöm szépen, hogy kitöltötte az általam készített tesztet és ezzel hozzájárul a szakdolgozatom sikerességéhez!

Ha bármilyen kérdése ezen az e-mail címen feltudja velem venni a kapcsolatot:

vasszsofi11@gmail.com

9. Szülői beleegyező nyilatkozat

Beleegyező nyilatkozat

Alulírott (név, születési idő)hozzájárulok, hogy
gyermekem, (név, születési idő)..... részt vegyen Vass
Zsófia szakdolgozati munkájához szükséges kutatásban.

Tudomásul veszem, hogy gyermekem rajzai, interjúkra adott válaszai, valamint viselkedésének
megfigyelése alapján levont következtetések anonim módon megjelenhetnek a
diplomamunkában.

Kelt:

.....

szülő/gondviselő aláírása

NYILATKOZAT

Alulírott Vass Zsófia, büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy az általam benyújtott,
..... A mesék segítő szerepe válás esetén című szakdolgozat (diplomamunka) önálló szellemi termékem. Amennyiben mások munkáját felhasználtam, azokra megfelelően hivatkozom, beleértve a nyomtatott és az internetes forrásokat is.

Tudomásul veszem, hogy a szakdolgozat elektronikus példánya a védés után az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem könyvtárába kerül elhelyezésre, ahol a könyvtár olvasói hozzájuthatnak.

Kelt: Jászberény, 2023 év április hó 23. nap.

Vass Zsófia

aláírás